

RUS VA O'ZBEK TOPISHMOQLARINING MILLIY-MADANIY XUSUSIYATLARI

Abduqahhorova Nargiza Rustamovna,

Qo'qon universiteti Filologiya kafedrasida katta o'qituvchisi,

E-mail: nargizaabduqahhorova@gmail.com

MAQOLA HAQIDA	ANNOTATSIYA
Qabul qilindi: 12-yanvar 2026-yil Tasdiqlandi: 15-yanvar 2026-yil Jurnal soni: 17 Maqola raqami: 52 DOI: https://doi.org/10.54613/ku.v17i.1402 KALIT SO'ZLAR/ КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА/ KEYWORDS topishmoq, lingvokulturologiya, milliy-madaniy xususiyat, qiyosiy tahlil, rus folklori, o'zbek folklori.	Mazkur maqolada rus va o'zbek xalq topishmoqlarining milliy-madaniy xususiyatlari qiyosiy-lingvokulturologik yondashuv asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotda topishmoqlar xalqning tarixiy tajribasi, milliy dunyoqarashi, an'anaviy turmush tarzi hamda tabiat va jamiyat bilan bog'liq tasavvurlarini ifodalovchi muhim folklor janri sifatida talqin etiladi. Rus va o'zbek topishmoqlarida uchraydigan obrazlar, ramziy ifodalar va madaniy konseptlar semantik hamda pragmatik jihatdan ko'rib chiqilib, ularning milliy madaniyat bilan uzviy aloqasi ochib beriladi. Qiyosiy tahlil natijasida har ikkala xalq topishmoqlariga xos umumiy tipologik belgilar bilan bir qatorda, tabiiy-iqlimiy sharoitlar, ijtimoiy hayot va madaniy an'analar bilan bog'liq o'ziga xos farqlar mavjudligi aniqlanadi. Shuningdek, topishmoqlarning bilish, tarbiyaviy, estetik va kommunikativ funksiyalari yoritilib, ularning yosh avlod ongida milliy qadriyatlarini shakllantirishdagi ahamiyati asoslanadi. Tadqiqot natijalari qiyosiy tilshunoslik, folklorshunoslik, lingvokulturologiya hamda madaniyatlararo kommunikatsiya sohalarida ilmiy-nazariy va amaliy ahamiyat kasb etadi hamda kelgusidagi qiyosiy folklor tadqiqotlari uchun muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Kirish. Topishmoqlar xalq og'zaki ijodining eng qadimiy va mazmunan serqirra janrlaridan biri bo'lib, ular xalqning tarixiy taraqqiyoti, dunyoqarashi, tafakkur uslubi hamda madaniy qadriyatlarini o'zida mujassam etadi. Ushbu folklor janri nafaqat estetik va didaktik vazifani bajaradi, balki xalqning borliqni idrok etish usuli, tabiat va jamiyat hodisalariga munosabati hamda kundalik hayot tajribasini aks ettiruvchi muhim lingvistik-madaniy manba sifatida ham ahamiyatlidir. Topishmoqlarda xalqning mehnat faoliyati, turmush tarzi, an'anaviy urf-odatlar va ijtimoiy munosabatlari ramziy hamda obrazli ifoda orqali namoyon bo'ladi.

Har bir xalqning topishmoqlari uning milliy mentaliteti, madaniy an'analari va tabiiy-iqlimiy sharoitlari bilan uzviy bog'liq holda shakllangan. Shu bois topishmoqlarda qo'llaniladigan obrazlar, ramzlar va madaniy konseptlar xalqning tarixiy tajribasi hamda madaniy xotirasini ifodalaydi. Xususan, rus va o'zbek xalq topishmoqlarida uchraydigan predmetlar, tasviriy vositalar va hodisalar mazmuni har bir xalq yashab kelgan geografik muhit, xo'jalik faoliyati va ijtimoiy hayot bilan chambarchas bog'liqdir. Bu holat mazkur folklor janrini qiyosiy jihatdan o'rganish orqali milliy-madaniy xususiyatlarni aniqlash imkonini beradi.

Zamonaviy tilshunoslikda folklor matnlarini lingvokulturologik yondashuv asosida tadqiq etish dolzarb ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Lingvokulturologiya til va madaniyat o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni o'rganib, xalq tafakkurida shakllangan konseptual tizimni ochib berishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv folklor janrlarini, xususan topishmoqlarni, til va madaniyatning o'zaro ta'siri nuqtai nazaridan tahlil qilish imkonini yaratadi. Qiyosiy-lingvokulturologik tahlil orqali turli xalqlarning dunyoqarashi, qadriyatlar tizimi va estetik tasavvurlaridagi umumiy hamda farqli jihatlar aniqlanadi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi rus va o'zbek xalq topishmoqlarining milliy-madaniy xususiyatlarini aniqlash, ularda aks etgan obrazlar, ramzlar va madaniy konseptlarni qiyosiy tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot jarayonida topishmoqlarning semantik, pragmatik va lingvokulturologik jihatlarini o'rganilib, ularning xalq mentaliteti va madaniy qadriyatlarini ifodalashdagi o'rni yoritib beriladi. Tadqiqot natijalari qiyosiy tilshunoslik, folklorshunoslik hamda madaniyatlararo kommunikatsiya sohalarida ilmiy-nazariy ahamiyatga ega bo'lib, kelgusidagi ilmiy izlanishlar uchun muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar sharhi. Xalq og'zaki ijodining muhim janrlaridan biri bo'lgan topishmoqlar uzoq yillar davomida folklorshunoslik, tilshunoslik va madaniyatshunoslik fanlari doirasida izchil tadqiq etib kelinmoqda. Dastlabki ilmiy izlanishlarda topishmoqlar asosan janr

sifatida tavsiflanib, ularning strukturaviy xususiyatlari, didaktik vazifalari va badiiy ifoda vositalari o'rganilgan. Keyingi bosqichlarda esa topishmoqlarning semantik mazmuni, ramziy tizimi hamda xalq tafakkuri va madaniy tajribasi bilan bog'liqligi ilmiy tahlil markaziga aylangan.

Rus folklorshunosligida topishmoqlar masalasi XIX asr oxiri va XX asr boshlaridan boshlab jiddiy tadqiq etila boshlagan. A. N. Afanasyevning *"Поэтические воззрения славян на природу"* (1865–1869)¹ asarida xalq og'zaki ijodi namunalari, jumladan topishmoqlar mifologik tasavvurlar bilan bog'liq holda talqin qilinadi. Muallif topishmoqlarda tabiat hodisalari va kosmik tasavvurlarning ramziy ifodasi mujassam ekanligini ko'rsatadi. V. Ya. Propp esa *"Исторические корни волшебной сказки"* (1946)² hamda *"Морфология сказки"* (1928)³ asarlarida xalq tafakkurining mifopoetik asoslarini tahlil qilib, topishmoqlarni ham xalqning qadimgi ramziy tafakkuri mahsuli sifatida baholaydi. Propp qarashlarida topishmoqlar funksional va semantik jihatdan xalq og'zaki ijodining muhim bo'g'ini sifatida talqin etiladi. Shuningdek, V. P. Anikinning *"Русское устное народное творчество"* (1987)⁴ nomli tadqiqotida rus topishmoqlarining mavzu doirasi, obrazlar tizimi va badiiy xususiyatlari batafsil yoritilgan.

O'zbek folklorshunosligida topishmoqlar masalasi XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab tizimli ravishda o'rganila boshlagan. G'. Karimovning *"O'zbek xalq og'zaki ijodi"* (1977)⁵ asarida topishmoqlar mustaqil folklor janri sifatida tavsiflanib, ularning mavzuviy va badiiy xususiyatlariga e'tibor qaratiladi. Sh. Rahmatullayev *"O'zbek tilining izohli frazeologik lug'ati"* (1992)⁶ hamda boshqa ishlarida topishmoqlarda uchraydigan obrazli ifodalar va ramziy birliklarning tilshunoslik jihatlarini tahlil qiladi. M. Jo'rayevning *"O'zbek folklori poetikasi"* (2006)⁷ asarida esa topishmoqlar xalqning turmush tarzi, dehqonchilik, chorvachilik va tabiat bilan bog'liq tasavvurlarini aks ettiruvchi badiiy matn sifatida talqin etiladi. Ushbu tadqiqotlarda o'zbek topishmoqlarining tarbiyaviy va estetik ahamiyati alohida ta'kidlanadi.

So'nggi yillarda folklor matnlarini lingvokulturologik yondashuv asosida tahlil qilish ilmiy tadqiqotlarda keng qo'llanila boshladi. V. A. Maslovaning *"Лингвокультурология"* (2001)⁸ asari lingvokulturologiya fanining nazariy asoslarini belgilab bergan bo'lib, til birliklarida madaniyat va milliy mentalitetning aks etishini ochib beradi. Yu. S. Stepanovning *"Константы: Словарь русской культуры"* (1997)⁹ nomli asarida madaniy konseptlar nazariyasi ishlab chiqilib, folklor matnlarini konseptual tahlil qilish imkoniyati yaratiladi. N. F.

¹ Afanasyev, A. N. (1865–1869). *Поэтические воззрения славян на природу*.

² Propp, V. Ya. (1946). *Исторические корни волшебной сказки*. Moscow: Nauka.

³ Propp, V. Ya. (1928). *Морфология сказки*. Leningrad: Academia.

⁴ Anikin, V. P. (1987). *Русское устное народное творчество*. Moscow: Nauka.

⁵ Karimov, G'. (1977). *O'zbek xalq og'zaki ijodi*. Tashkent: Fan.

⁶ Rahmatullayev, Sh. (1992). *O'zbek tilining izohli frazeologik lug'ati*. Tashkent: Fan.

⁷ Jo'rayev, M. (2006). *O'zbek folklori poetikasi*. Tashkent: Sharq.

⁸ Maslova, V. A. (2001). *Лингвокультурология*. Moscow: Flinta.

⁹ Stepanov, Yu. S. (1997). *Константы: Словарь русской культуры*. Moscow: Academia.

Alefrenko "Язык, познание и культура" (2010)¹⁰ asarida til, tafakkur va madaniyat o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni asoslab, folklor matnlarini madaniy ong mahsuli sifatida talqin qiladi.

Qiyosiy folklorshunoslik va qiyosiy tilshunoslik doirasida turli xalqlarning topishmoqlarini solishtirishga bag'ishlangan tadqiqotlar mavjud bo'lsa-da, rus va o'zbek topishmoqlarining milliy-madaniy xususiyatlarini aynan lingvokulturologik aspektida qiyosiy tahlil qilishga bag'ishlangan ishlar yetarli emas. Shu jihatdan mazkur tadqiqot rus va o'zbek xalq topishmoqlarini qiyosiy-lingvokulturologik yondashuv asosida o'rganish orqali mavjud ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan. Tadqiqot oldingi ilmiy ishlarga tayangan holda, topishmoqlarda aks etgan milliy mentalitet, madaniy qadriyatlar va ramziy obrazlarni yangi nazariy nuqtai nazardan tahlil qilishni maqsad qiladi.

Metodologiya. Mazkur tadqiqot rus va o'zbek xalq topishmoqlarida aks etgan milliy-madaniy xususiyatlarni aniqlashga yo'naltirilgan bo'lib, unda turli ilmiy yondashuvlar uyg'unligiga asoslangan kompleks metodologiya qo'llanildi. Tadqiqotning nazariy-metodologik asosini qiyosiy tilshunoslik, lingvokulturologiya va folklorshunoslik sohalarida shakllangan ilmiy qarashlar tashkil etadi.

Tadqiqot jarayonida asosiy metod sifatida qiyosiy-tahliliy yondashuvdan foydalanildi. Ushbu metod rus va o'zbek xalq topishmoqlarining mavzu doirasi, obrazlar tizimi, badiiy ifoda vositalari hamda ramziy mazmunini o'zaro solishtirish imkonini berdi. Qiyosiy tahlil orqali har ikkala xalq topishmoqlariga xos umumiy tipologik belgilar bilan bir qatorda, milliy tafakkur va madaniy tajriba bilan bog'liq farqli jihatlar aniqlab olindi.

Shuningdek, tadqiqotda lingvokulturologik tahlil metodidan keng foydalanildi. Mazkur metod yordamida topishmoqlarda ifodalangan milliy mentalitet, an'anaviy turmush tarzi, tabiatga bo'lgan munosabat va madaniy qadriyatlar til birliklari orqali tahlil qilindi. Bu yondashuv topishmoqlardagi leksik va obrazli birliklarni muayyan madaniy konseptlar bilan bog'liq holda talqin qilish imkonini berdi.

Topishmoqlarning mazmunini tuzilishini chuqurroq ochib berish maqsadida semantik va pragmatik tahlil metodlari qo'llanildi. Semantik tahlil orqali topishmoqlarda uchraydigan so'z va obrazlarning ko'p qatlamli ma'nolari aniqlansa, pragmatik tahlil ushbu folklor janrining kommunikativ vazifalari hamda tinglovchi yoki o'quvchiga ta'sir ko'rsatish xususiyatlarini yoritishga xizmat qildi.

Bundan tashqari, folklor matnlarini talqin qilish (interpretatsiya) usuli asosida topishmoqlar madaniy va kontekstual jihatdan izohlandi. Ushbu usul orqali matnlarda yashirin holda ifodalangan ramziy ma'nolar va madaniy kodlar aniqlab berildi.

Tadqiqot materiali sifatida rus va o'zbek xalq topishmoqlaridan tanlab olingan namunalar asos qilib olindi. Tanlov jarayonida mavzuviy jihatdan o'xshash bo'lgan, tabiat hodisalari, kundalik turmush buyumlari hamda ijtimoiy munosabatlarni aks ettiruvchi topishmoqlarga alohida e'tibor qaratildi. Olingan materiallar tizimli ravishda tahlil qilinib, umumlashtirilgan ilmiy xulosalar chiqarildi.

Natijalar. O'tkazilgan qiyosiy-lingvokulturologik tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, rus va o'zbek xalq topishmoqlarida milliy-madaniy xususiyatlar bir qator muhim yo'nalishlar orqali namoyon bo'ladi. Topishmoqlar mazmuni, obrazlar tizimi va ramziy ifoda vositalari har bir xalqning tabiiy-geografik muhiti, tarixiy taraqqiyoti va turmush tarziga bevosita bog'liq ekanligi aniqlandi.

Birinchidan, tabiat obrazlarining ifodalanishida sezilarli farqlar kuzatildi. Rus topishmoqlarida sovuq iqlim sharoitiga xos bo'lgan qor, muz, qish fasli, o'rmon va yovvoyi hayvonlar bilan bog'liq obrazlar ustunlik qiladi. O'zbek topishmoqlarida esa issiq iqlim va qishloq xo'jaligiga asoslangan hayot tarzini aks ettiruvchi quyosh, suv, cho'l, yer va hosil obrazlari ko'proq uchraydi. Bu holat topishmoqlarning xalq yashab kelgan tabiiy muhit bilan chambarchas bog'liqligini tasdiqlaydi.

Ikkinchidan, turmush tarzi va mehnat faoliyatining aks etishi jihatidan ham milliy o'ziga xoslik yaqqol namoyon bo'ladi. O'zbek topishmoqlarida dehqonchilik, chorvachilik, bog'dorchilik va hunarmandchilik bilan bog'liq tushunchalar muhim o'rin egallaydi. Rus topishmoqlarida esa ovchilik, o'rmon xo'jaligi, uy-ro'zg'or buyumlari va qishki mehnat faoliyatiga oid tasvirlar keng qo'llanadi. Bu farqlar ikki xalqning tarixiy-iqtisodiy rivojlanish xususiyatlarini aks ettiradi.

Uchinchidan, ramziy ma'no va obrazlilik masalasida o'xshashlik va farqlilik bir vaqtning o'zida kuzatildi. Har ikkala xalq topishmoqlarida metafora, personifikatsiya va allegoriya kabi badiiy vositalar faol ishlatiladi. Biroq ramzlarning mazmunini talqini milliy madaniyatga bog'liq holda farqlanadi. Masalan, ayrim tabiat hodisalari yoki hayvonlar rus va o'zbek topishmoqlarida turlicha ramziy ma'no kasb etadi.

Tadqiqot natijalari quyidagi jadvalda umumlashtirildi:

1-jadval

Rus va o'zbek topishmoqlarida milliy-madaniy xususiyatlarning qiyosiy tahlili

Yo'nalish	Rus topishmoqlari	O'zbek topishmoqlari
<i>Tabiat obrazlari</i>	Qor, sovuq, o'rmon, qish, yovvoyi hayvonlar	Quyosh, suv, cho'l, yer, hosil
<i>Turmush tarzi</i>	Ovchilik, o'rmon xo'jaligi, uy-ro'zg'or buyumlari	Dehqonchilik, chorvachilik, bog'dorchilik
<i>Mehnat faoliyati</i>	Qishki mehnat, ov va uy ishlari	Yerga ishlov berish, hosil yetishtirish
<i>Badiiy vositalar</i>	Metafora, personifikatsiya, allegoriya	Metafora, personifikatsiya, ramziy ifoda
<i>Ramzlilar talqini</i>	Tabiat va hayvonot orqali ifodalanadi	Tabiat va mehnat bilan bog'liq holda ifodalanadi

Umuman olganda, tadqiqot natijalari rus va o'zbek xalq topishmoqlarining milliy-madaniy jihatdan boy va rang-barang ekanligini, ularning xalq mentaliteti va madaniy qadriyatlarini aks ettiruvchi muhim folklor manbasi ekanligini ko'rsatdi.

Muhokama. Tadqiqot natijalari rus va o'zbek xalq topishmoqlarining umumiy janr xususiyatlariga ega ekanligini ko'rsatdi. Har ikkala xalq topishmoqlari ixchamlik, obrazlilik va bilvosita ifoda kabi umumiy strukturaviy belgilar bilan xarakterlanadi. Biroq mazkur janr doirasidagi badiiy tasvirlar va ramziy ma'nolar mazmunida sezilarli milliy-madaniy tafovutlar mavjudligi aniqlandi. Ushbu tafovutlar, avvalo, har bir xalqning tarixiy taraqqiyoti, tabiiy-geografik muhiti hamda ijtimoiy-iqtisodiy hayoti bilan chambarchas bog'liqlidir.

Rus topishmoqlarida sovuq iqlim sharoiti, uzoq qish fasli va o'rmon madaniyatiga xos belgilar yetakchi o'rin egallaydi. Qor, muz, o'rmon va yovvoyi hayvonlar bilan bog'liq obrazlarning ko'pligi rus xalqining tabiat bilan munosabatini, shuningdek, ularning an'anaviy hayot tarzini aks ettiradi. Bu holat rus topishmoqlarida tabiat hodisalari ko'pincha ramziy ma'noda qo'llanib, inson hayoti va mehnati bilan qiyoslanishini ko'rsatadi.

O'zbek topishmoqlarida esa issiq iqlim sharoiti, yerga bog'liqlik va mehnatsevarlik g'oyasi markaziy o'rinni egallaydi. Quyosh, suv, yer va hosil kabi obrazlar o'zbek xalqining dehqonchilik madaniyati, tabiatga hurmati va mehnat jarayoniga bo'lgan munosabatini ifodalaydi. Bunday topishmoqlarda mehnat faqat tirikchilik manbai emas, balki ma'naviy qadriyat sifatida ham talqin qilinadi.

¹⁰ Alefirenko, N. F. (2010). *Язык, познание и культура*. Moscow: Kanon-Press.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, har ikkala xalq topishmoqlarida metafora, personifikatsiya va allegoriya kabi badiiy vositalar keng qo'llanadi. Ammo ushbu vositalar orqali ifodalangan ramzlarning talqini milliy madaniyat kontekstida turlicha mazmun kasb etadi. Balki madaniy xossa sifatida ham o'rganish zarurligini tasdiqlaydi, bu holat folklor matnlarini faqat lingvistik emas.

Ushbu tadqiqot oldingi lingvokulturologik tadqiqot va folklorshunoslik yo'nalishidagi bilan hamohang bo'lib, topishmoqlarni madaniyatlararo muloqotda muhim lingistik manbaga erishishga imkon beradi. Topishmoqlarining qiyosiy milliy mentalitetini aniqlash, xalq tafakkurining o'ziga xos xususiyatlarini yaxshilash hamda madaniyatlararo yordamni yaxshilashda muhim ilmiy muammoni aniqlash.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, rus va o'zbek xalq topishmoqlari milliy-madaniy ishlab chiqarishni aks ettiruvchi, xalq tafakkuri va an'alarini ifodalovchi muhim folklor janri sifatida e'tirof etish. Tadqiqot tomoni shuni ko'rsatadiki, har ikkala xalq topishlarida umumiy tipologik asboblardan mavjud bo'lsa-da, mazmun va obrazlar tizimida milliy mentalitetga o'ziga xosliklar yaqqol namoyon bo'ladi.

Madaniy hodisa sifatida ham o'rganish zarurligini tasdiqlaydi, bu holat folklor matnlarini faqat lingvistik emas. Mazkur tadqiqot natijalari avvalgi lingvokulturologik va folklorshunoslik yo'nalishidagi tadqiqotlar bilan hamohang bo'lib, topishmoqlarni madaniyatlararo muloqotda muhim lingvistik manba sifatida baholashga imkon beradi. Topishmoqlarining qiyosiy tahlili milliy mentalitetni aniqlash, xalq tafakkurining o'ziga xos jihatlarni yoritish hamda madaniyatlararo tushunishni mustahkamlashda muhim ilmiy ahamiyatga ega. Xalq topishmoqlari milliy-madaniy xususiyatlarni aks ettiruvchi, xalq tafakkuri va an'alarini ifodalovchi muhim folklor janri sifatida e'tirof etiladi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, rus va o'zbek xalq topishmoqlari ayrim umumiy janr belgilariga ega bo'lsa-da, ularning mazmuni va obrazlar tizimida har bir xalqning o'ziga xos dunyoqarashi yaqqol aks etadi. Xususan, rus topishmoqlarida sovuq iqlim sharoiti, o'rmon muhitiga xos tasvirlar hamda yovvoyi hayvonlar bilan bog'liq ramzlar ko'proq uchraydi. O'zbek topishmoqlarida esa issiq iqlim, yer bilan chambarchas bog'liq hayot tarzi va mehnatsevarlik g'oyasi yetakchi o'rin egallaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov, N. (2018). *O'zbek xalq og'zaki ijodi*. Toshkent: Fan.
2. Rahmatullayev, Sh. (2020). *O'zbek folklori va til masalalari*. Toshkent: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi.
3. Jo'rayev, M. (2015). *O'zbek xalq topishmoqlari va ularning badiiy xususiyatlari*. Toshkent: Fan.
4. Propp, V. Ya. (2000). *Русские аграрные праздники*. Москва: Лабиринт.
5. Propp, V. Ya. (2006). *Морфология волшебной сказки*. Москва: Лабиринт.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, topishmoqlarda metafora, allegoriya va jonlantirish kabi badiiy ifoda vositalari keng qo'llanilib, ular orqali xalqning madaniy qadriyatlarini va ijtimoiy qarashlari ifodalanadi. Shu jihatdan topishmoqlar faqatgina tarbiyaviy yoki o'yin xarakteridagi matnlar bo'lib qolmay, balki madaniyatlararo tushunishni ta'minlovchi muhim manba sifatida ham ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqot natijalari lingvokulturologiya, folklorshunoslik va qiyosiy tilshunoslik yo'nalishlarida olib boriladigan ilmiy izlanishlar uchun amaliy ahamiyatga ega. Rus va o'zbek topishmoqlarini qiyosiy o'rganish ikki xalq madaniyati o'rtasidagi o'xshash va farqli jihatlarni yanada chuqurroq anglashga, shuningdek, xalq tafakkuri va estetik qarashlarini tadqiq etishga imkon yaratadi. Olingan xulosalar kelgusidagi folklor tadqiqotlari va madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishda muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Takliflar. Ilmiy tadqiqotlar uchun. Topishmoqlar bo'yicha olingan natijalar lingvokulturologiya, folklorshunoslik va qiyosiy tilshunoslik yo'nalishlarida olib boriladigan keyingi tadqiqotlar uchun asos bo'lib xizmat qilishi mumkin. Kelgusida boshqa xalqlarning topishmoqlari hamda turli folklor janrlarini qiyosiy o'rganish maqsadga muvofiqdir.

1. **Ta'lim jarayonida qo'llash.** Topishmoqlardan rus va o'zbek tili, adabiyot hamda madaniyat fanlarini o'qitishda samarali foydalanish mumkin. Bu o'quvchilarning madaniyatlararo tushunchasini kengaytirish, milliy qadriyatlarni anglash va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi.

2. **Materiallar bazasini kengaytirish.** Tadqiqotlarda foydalaniladigan topishmoqlar to'plamini kengaytirish, yangi variantlar va boshqa folklor janrlarini qo'shish tavsiya etiladi. Bu qiyosiy tadqiqotlarning ilmiy qiymatini oshiradi.

3. **Metodik tavsiyalar ishlab chiqish.** Topishmoqlarni ta'lim va madaniyat sohalarida qo'llash bo'yicha maxsus metodik tavsiyalar ishlab chiqilishi mumkin. Jumladan, interaktiv mashg'ulotlar orqali topishmoqlarni tahlil qilish va o'quvchilarning o'zlari yangi topishmoqlar yaratishiga imkon berish foydali bo'ladi.

4. **Madaniy merosni asrash.** Topishmoqlarni yig'ish, tizimlashtirish va nashr qilish orqali milliy madaniy merosni saqlash va uni kelajak avlodga yetkazish muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, elektron va bosma to'plamlar tayyorlash orqali ushbu merosni kengroq auditoriyaga taqdim etish mumkin.

6. Afanasyev, A. N. (1985). *Народные русские загадки*. Москва: Художественная литература.
7. Anikin, V. P. (2004). *Русский фольклор*. Москва: Высшая школа.
8. Maslova, V. A. (2019). *Лингвокультурология* (5-е изд.). Москва: Академия.
9. Stepanov, Yu. S. (2012). *Константы: Словарь русской культуры* (3-е изд.). Москва: Академический проект.
10. Alefirenko, N. F. (2010). *Лингвокультурология: ценностно-смысловое пространство языка*. Москва: Флинта.